

Соколёнок

4/2013

МАЧЫН

ДАГЪЫСТАН РЕСПУБЛИКАЙН КЪОНИ ВУЗЕЙ СА ЙАИХХЪЕ КЪЕККАН УШАХАРШИН ЖУРНАЛ

90

*Дахъал далуйти лер иш
дунъялитир,
Ца саб гямурузиб
тикрарбиклуси,
Тугурла ги бузлар,
зайбиклар гьаман:
«Мялкъамбарая
дурхъни!»
или бурули.*

Тасуи Къализатов

СУВАЛ ГУОМИШЕХЪЕНКЪУНА

КОНСТИТУЦИЯ

(Дагъыстанни миллетбышди конгресее гъаъийн ихтилел)

Шы гъамбаше хъобкувалылхъа джан айгъе, анджах хъобкуваала гъамбаше каляк хъидяды увгъийни джуваббышее воохъе. Сувани инсанаршед мыса джад шадоохъенкъаI ва яа дерд гъааъанкъаI, муIгъуIббалI, нейыд гъуIрс гъагванкъаI, къасдынийн карбы гъаъа деш, сана-санкъус каляк хъадайле деш.

Йишда аIзизна, гыргыни миллетбышыс са воохъена Дагъыстан, гыняа ешемишоохъени, гыргын акъвал`эйгъени, югвал`ысий писвал`ыс, душманийвал`ысий гъамбазийвал`ыс, хаанийвал`ысий садигийвал`ыс, чутчершини, чобанаршыни, аалимаршыни, джогварана мучIрунани къаIсынбышди, хъидааIкъаIнни джаванаршыни, насыл гывааджы, дюн`йелхъа хъавляв`ийн балабы тербие гъааъани уфтанни едяаршыни ишыс джона хъобкуна къиймат гъувуйни инсанаршыни кумаагын, асырбышди чамрачысангеенче чина милли ва инсанийвалына лайыкъатийваала алгъавгъу, хъабы воб.

Йишди оIгее – дерягъ, йишди йыIкъаIл` – сувабы, гыIхъий`алла – чолбы вод. Гына йишда Ватан – геедзиллетцIыцIаъына Дагъыстан воб. Санбышди мее мана – тап-

90

Расул

мадже, санбышди мее – июттуна хабар, йишди мееме мана аляатан ва хъелен нафас вод, са ТуIркийел` ешемишеехъени аваркIее эйгъен хъинне, мана йишда Маккайи Мадина воб. Имам Шамилее шас насийгъаIт къалебчы: «Гъайын йишын къаIраIн къайебы ыккийкне, манчыхъа баракат кIыл`ба воб, анджах манбы дена фагъыр сувалынбышхъа азадийваалайи ыIмыIр дешда»

Гъуджоона вод йишди мее энке гыранын кар? Дагъыстан хошбахтба вухъа, югни геледжагъылхъа гъивхъарасди мее аIсас кар, оIлкайна быкырваала, маа гудмишеехъени миллетбышда садибваала гъивааджий воб. Гъар миллет, чин акъва гъиваджы, гъихъа хъыккеесди мее, манчикаб Дагъыстан майдамахъа хъыгъаагъасди мее, гыргыни миллетбышыкIле джо са хизанын уIзвубы вухъай аIахъес ыккан. Ыкканан миллет ихъеджын, манчини ешемишхъесди мее, хъебил`ле кар ыккан – миз, дин, сайыд маданийят, чини аIреейыб миз энке къома воб.

Мизяршыни джурабаджур ыхъайке йишди садибвал`ыс зарар дешын. Шы, сасса оIлкабышее, джурайни мизел` юшан гъаагъани миллетбышди аIрее аIдаават ыхъайн, сана-санкъука джо хъоода вухъайн шагдадар воб. Анджах шы, Аллагъылхъа шукур, гъинчиле оIгее аазыр сенбына ешемишеебхъайн хъине, динджиба ва разийба ешемишоохъе воб.

Шы, дагъамни сенбышее, гыргыни дюн`йелхъа Дагъыстан вухъана, мана вобна ва гъамбаше вухъесдава сес гъивгъуйни йишди диныс, йишди мизейс, йишди маданийятыс минатдарба воб.

Гъамизатов

Гъини хъебни карале гъайре йишди джаІмаІгъаІгъыхъа гееб лезимна са къанун воб. Мана Дагъыстанна конституция вобна. Зы гъоІкуматын къабыл гъавъуна Конституция деш фыкырее авхъу воб, мана асырбына йишди миллетбыше чил` оо ишлемишеебхъа, алреехъа хъыгъавгъуна аІхлакъна ва тербийейна конституция воб. Шахъа, Къуръан хъинне бадал гъааъас дѳо-хъена, не гъеххан, не камын окІанас дехъена, сенбышди сынахеенче илгъевчІу хъабына, няа джаб идѳекІунна са конституция воб ки, манаб гыргыни Дагъыстанни миллетбыше къорамышааъас вуккан. Гъинбы, борджуний лайкъатийвал`ын, Дагъыстанни садибвал`ын ва маІгъкабийвал`ын къанунбы вод.

Цепбийна мадде. Адамий.

Хинджал экІда ихъес ыккан, адамиийыр хъидаІкъаІнна ихъес ыккан. Анджах хъидаІркыІний митингбышее худар кІяххъийва эйгъен деш вод. Джаванын телесемишхъайи, тІуфаннанкъаІ къаІсынкъун къел`хыл` гъаъас даІхий са вод.

КъоІбъэсда мадде. Хъунашце.

Залгина ыхъайнхъий, зы мана мадде цІепбийнаний гъааъас. Манче эйгъен: «Адамиини инсанийвал`ына лайкъатийваала манкъуни хъунашщейлхъани мунасибатыка оІлчмишоохъе». Адамиихъа садджу къоІни карани мее алдахванас гъуІкъуць вобна – са джуну нукънени мее, сайыб миджагни хъунашщеершыни мее. Менни карбышди мее садджу дадалар алдайхъван.

Дасуи

Хъейибъэсда мадде. Ушахар.
Манбы шахъаб хъигъна хъооІ.
Дагъыстанни нукънел` оо, даІвъээ авур ахвий-
ни, геер чапал Иранни гъоІкмдарее хъидгІын
гъаъан: «Вушуна вушда къомана?» ОІгеехъа
хыле кул`фат аляртІуна са заІгъйфа хъигъейчІу
эйгъен: «Гъайнкъуни раІгъбаІрийвал`ыка сана
шы гъамеебхъа, ва йишда торпах къорамыш
гъавъу».

Йокъубъэсда мадде. Яддаш
Зы са вахтал` одкІунийнний: шава-
айи шенкийнчилхъа писталетеенче гул`ле аагъа,
манкъулхъа геледжагъын топпеенче гул`ле аагъас.
Манчини меейыд шенке ыхъайнбы йикІел` гъихана-
ъас ыккан деш. КъаІсынбышыс гъыІрмаІт гъааъас
вуккан, манбы къавджу мее, оза хъеебхъа, джони
оІгее клёозарас вуккан, дек`кяршыни, едяаршыни
някъбышылхъа вуІхъаІс вуккан, Дагъыстанын
шенкийн гагъраманар йикІел` хъаваляаъас
вуккан.

Хъобъэсда мадде. Гъамбазийваала.

Йыхъыбъэсда мадде.
Мигъман, мигъманийваала

ЙыгІыбъэсда мадде.
Къоншу, къоншуваала
Гъина хъейибле мадде сана-санчыс
гееб делес воб. Баба-дидеерше шас наІсийгъаІт
къалебчы: «Гъамбазар къорамыш гъееъэ, манбы
аагвал` гъавъийле хъаІваІкъне». Зы мигъманарий
къоншубыб мани сийаІгъеехъа ааъайи.

Гъамизатов

УШАХАР КЪОРАМЫШ ГЪЕЕЪЭ

Шени июныле къапын кар дехье,
Гѣдхъанан ос хьинне гѣрхъун уджагъее,
Зас кѣл гъиханас деш нахуѣд зы гъочлун,
Рагъмагтеехъа аални дек кин хыл хыле.

Олумын нур, ишыгъ къайшу, аляатлун
Гъамбашийс улепбы гядхассе оѣге,
Гуджука тюлеенче тик хъыхъа, увгыйн
Явашда: «Ушахар къорамыш гъееъэ...»

Гъар аѣлхъааѣнкъаѣ вергъен, гъар хааѣни хаѣнейн,
Чакъѣни дамабыше, гъамыѣ архбыше,
Сеселхъа сес гъуву, сенбы вод эйгъен
Гъар йыгъыл: «Ушахар къорамыш гъееъэ!»

Едее коч гъаѣанкъаѣ акъаѣна ыхъа,
Гъамбаше къел хылеѣ хъачабхыр воб иш.
Гъаѣшдеб быгъазаѣаб къаѣе илѣбзур,
Къаѣйкъаѣва джекѣан зы ахырийн горущ.

Данбышыке алла нагъ, эббы гиккы,
Мысайи гуццылхъа зы делес хъехъе,
Итдегъес къуѣмаѣни са сесен эйгъе:
«Йизда дих, ушахар къорамыш гъееъэ».

Хайбы къаѣгъаѣдхъийнкъаѣд закѣле ман къийхъе,
Нѣа зы ихъеейыр, ман заке джур дехъе.
Гъар джигее гыранна наѣсийгъаѣт хьинне
Къийхъе мед: «Ушахар къорамыш гъееъэ!»

Окѣанас ман ыккан рооцбышыл ооѣад.
Окѣанас ман ыккан хинджални къагыл.
Гъар джын тепишхъайнкъаѣ, чилхъа ул хъабы,
Экѣни хинджалылхъа ымаѣкѣанджын хыл.

Кыѣл да деш маѣгънийбы вод гъайни дюн ѣел,
Анджах са маѣгънийн сес гъамбаше кыгъее;
Хайм-ѣйгъ симаар гъекѣва ѣизди тѣамшырын;
«Гъудура, ушахар къорамыш гъееъэ!»

Закѣле къаджийн, къаджырын аѣджыѣзни балайс
Нахуѣдий хайдхъаѣа гъодкуѣий къанат.
Балабышди къаѣйгъвее авхий манчысыѣд
Едике, дек кике аху аманат.

Гъайын дюн ѣе – коксийл оо ачмышхъайн яра,
Аѣан, ман сайыѣд юг хъидехъе дегъе.
Ѣаѣхъ ааѣнкъвее гъааѣана са дуѣгаѣ хьинне
Эйгъе зы: «Ушахар къорамыш гъееъэ!»

Куб-сив гъаѣанкъукѣле, не аркѣын килсайн
Акка кѣетанкъукѣле са джуваѣб эйгъе;
«Гъыѣдджайтбы къалеѣъэ, гудмиш гъеѣъэ хав,
Сайыѣб шу ушахар къорамыш гъееъэ!»

Хатаа, ыкѣарбышке акъаѣна хъааѣас,
Гъам моохъеджынѣва джо даѣвъийни хыле,
Гъарай гъааѣас вуќкан гыргыни дюн ѣейн
Саджу са: «Ушахар къорамыш гъееъэ!»

Аварбышди мизейле ѣыхъ сумылхъа саакѣал гъавъуна – Валегъ Гъамзаев

Ашикат, Абдулманапова

Джанавараршика хабар

Ахыреедни вахтбышил` джанаварарше хивни джаИмаГьаИтни малкъарайс чIакIын зиянбы гьеле ыхъа.

Гъар эхъал` ман джанаварар даварашины сюриИбишеехъа ады, мааъад сабарабы гьатIы, гъарынчин сайиб чис оохъанасда чика алябтIы айкIан ыхъа. ДжаИмаГьаИтна чараа къабтIы, хивни советни хаIрункъус хааиш гъаъан. Авчеершиссе кумаг гьеххъе ва. Манкъвее авчеершис хааиш гъаъан, хивни делесвалеехъа адайлен джанаварар гьатIе ва. Хивни советни херункъвее авчеершикIле эйгьен: « Гъар гивкIийни джанаварыке мукафат гьелес, амма гыргынбыше джанаварын къеква хъады идаареехъа хъелес ыккан...».

Манва къайхъы мее, авчеерше тифангбыд алятIу чIалагбышеехъа ивийкар гивийгъаланбы.

Хиледже йыгъбы адкIынийле хъийгъа, Кичибег-дайий ва са авчийсхъа авайкийн джанавараршин акваа. Мааъаб хъобле джанаварна бала вухъа, ман балабы гъала лап джад хурудайий, манчин улепбы джад гъала ачмыш ыхъа деший. Кичибег-даиее манбы экIда хурджуноехъа саъы, хъадайленбы хаахъа.

Манбы хаахъа хъады Кичибег-даиее гъар йыгъыс манчис шушеенче няк гьооле манбы чIакIы хъаъа ыхъа. Хивни джаИмаГьаИтыкIле ман кар ацIахъа мее, гъар эхъал` абайле вухъа ушахаршиква, манбишикIле джанаварын балабы гъагвасва. Манчике ушахаршис геевна тамаше воохъе вухъа. Ушахарше хаанче няк абайле, джанаварни балабышис гьев-

лес ва. Гыргын кар югда ыхъа. Са йыгъыл`, мани балабышди едикIле ацIахъа, балабы хивее ыхъай, гъар эхъал` мана хивеехъа абайле вухъа, балабы хъоIхъаIсва. Гыргын хивын авчеер сабы хаIпба чалышмишеебхъа, мана авхъасва, амма авчеершиссе мана ед` гивкIас ваIвхуI деш. ХъаIлас джанаварын, гъар эхъал` абы сюрунеенче энке джаннана са давар хъооIхъа вухъа.

Са йыгъыл` мани джанаварын Ханым- адийни маIгъаIллеенче аIмаIле джаб гъабгъу абкIын.

Мана хабар къавхъу мее, хивни джаИмаГьаИтын Кичибег-дайийкIле эйгьен: « Кичибег-дайий, ман джанаварын балабы не гьатIе, нейид хъыккы къайке чIалагеехъа, дешхъее манчини един йишин малкъара диндж гъаъас деш...»

Кичибег-дайийс джанаварын балабы гьатIас язух абы, йиджбы хъыккы чIалагеехъа къайккасыд хъиккан ыхъа. Са йыгъыл`, мана чараа къабтIы, саъы гыргын джанаварын балабы хурджуноехъа айкIанна чIалагеехъа.

Джанаварын балабы къайккы чIалагеехъа, Кичибег-дайий хаахъа сиджаху хъарайлена. Сайыд акка аахъы мее, манкъукIле къеджен ки, аккани йыIкъаIл` вуджее чIалагеехъа къайккыйни джанаварни балабышда са, джуле оIгийл` хъабы хаа воб къалибхъу.

МичIеедийс хивеехъа хабар гъибхъырна, авчеерше йокъубле джанаварын балабы гьатIы, манчин къеквабыд хъады, хивни советни идареехъа хъуву, чике мукафатбы вод алятIу.

Мани авчеершиКле ацІахьайн, са бала меб хъабы Кичибег-дайийни хаа воб ва.

Эхьал` меб идареенчен инсанар абы, Кичибег-дайийКле эйгьен: «Са джанаварна бала меб гъу хаа воб гываадже. Мана гивКле, чин къеквад идареехъа хъеле...». Кичибег-дайий маджбурхъа, мана авхуна са джанаварна балаб гивКлуна, вуджуб хаани йыКьаІл` бастуравъуна.

Кичибег-дайий идареехъа ары деш. Сабара вахт абКІын мее, идареенчен ишчеер меб абы эйгьен: «Кичибег-дайий, мани джанаварни балайн къеква идареехъа хъеле, дешхъее йыгъна иш судеехъа хъевлес. Гъу мана джанаварна бала дюгул` гъавъу вобна».

Инсанар инанмыш дѳохъе къавджу мее, чараа къабТы, Кичибег-дайий, мичІеер чакра сугъоцу, хъарайлена джанаварна бала бастуравъийни джигеехъа. Сайыд гъинкъукІле къеджен, маа джанаварна бала дешуб. Мани джанаварни балайн къеква шавамы алятІу адКІын вод, манчын чехеныд ыккы дамеехъа во авгъу. Кичибег дайий гыргыни мани ыхъайни ишбишиле пашманхъа, хъары идареехъа эйгьен: «Сайыд, дегъе зы маІхуІдын кар гъаъас деш, къийнийни ишике зас хаІдын дарс ыхъа. Инсанын джанаварни балабышис хъетІуй югун кар дешуд...»

Урусни мизейле йыхъ-сумылхъа саакІал гъавъуна - Ш.Бабаева

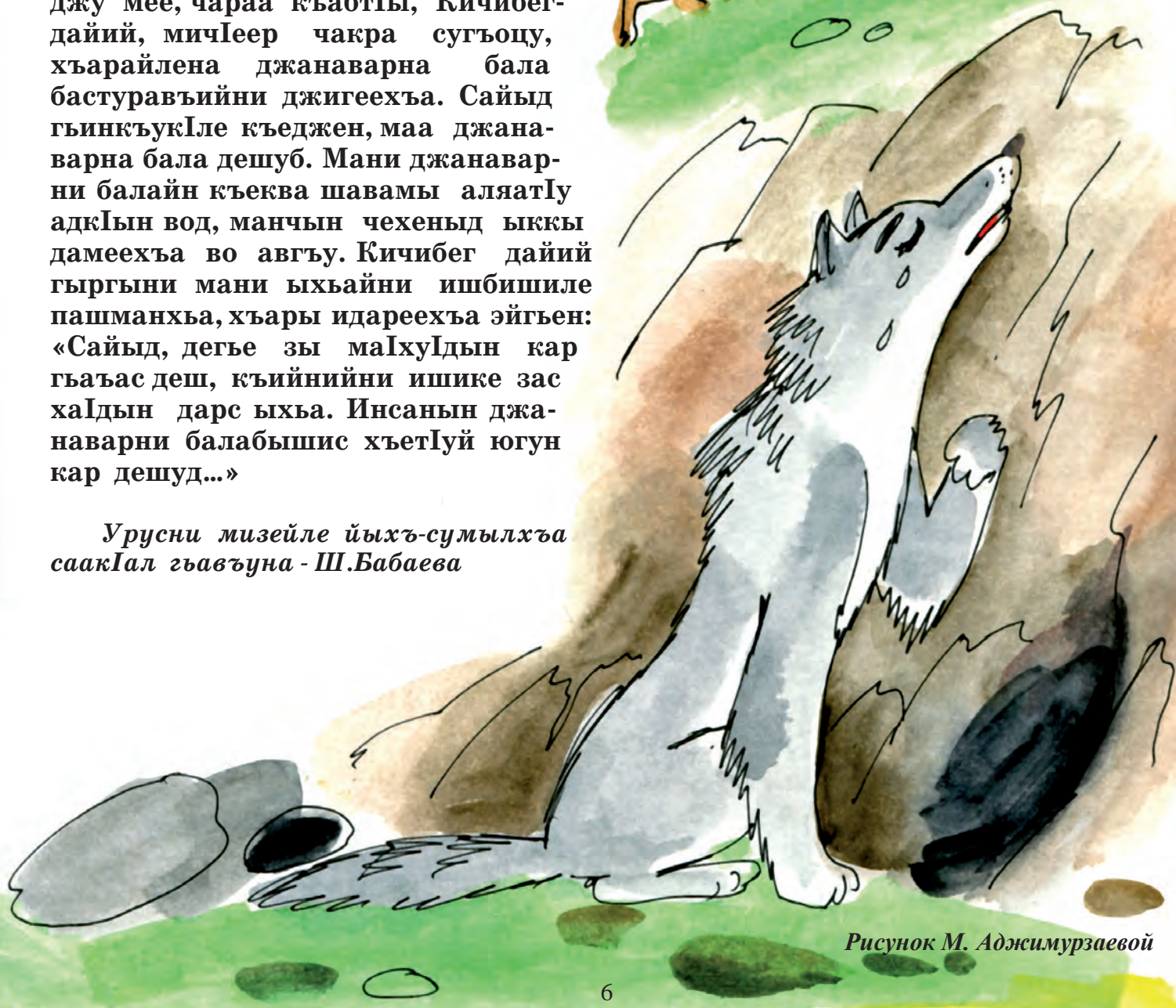

Рисунок М. Аджимурзаевой

Кланфитибы

Хадижатна ед` июттун карбы, кланфитибы масса гьелени дуканеешлемишеехье йихъа. Ед` ишиле хьооинкьаI гьар йыгъыс, ушахаршыни олгеехъа кьаIраIр хьидеелесди мее, магазинеенче джос гьуджооме джад адайленний. Ушахар хуруба вухъайхъа гора гьар эхъал` мнбыше ед` гозетееъэнаний, ацIанний ки, ма къвее джос гьуджооме джад ал`лесын.

Са йыгъыл` едее ишиле хьооинкьаI ушахаршыс са каробкIа «Ассорти» кланфитибышда абайле. Дек`кее, каробкIа ачмыш гьавъу, ушахаршыни гьарункъус са шагалатын кланфити гьеле ва эйгьен: «Кланфитибы геед охъанас ыккан деш. Гьыргыни каран, геед одхъун мее, джанас зиян гьеле».

Ман йыгъ маIхуIд айкIанан. Маниса йыгъыл` едий-дек` ишилхъа авайкIананбы ва ушахар хаа текба аахва. Манбы хьыгъеебчIы хиле дже гагъна маIгьаIллее гьывааганбы. Сайыб хаIрни ичийс мыссына гьаIл хъавайле. Манкъус шен кланфитибы йикIел` хъадайле. Явашра йичубышке джурыйхъа, хаахъа иккеечIена. АркIын, каробкIа ачмыш гьавъу, са кланфити аляатIан. Ман одхъун таамыхъа мее, мед хыл` каробкIайлхъа айкIан. Сайыд кланфити аляатIу, йаIхъаI маныд одхъун, йичубишисхъа ийеекIанна. Са гьавуле мед кланфитибы йикIек` айхан. Хъары мед са-сана кланфитибы одхъананбы. Сайыб манке хабар воохье ки, каробкIа кьаIраIбуб. ЭкIда манчылхъа кьапагъ гиххъы, вуччуд дехъана хьинне, маIгьаллехъа хьыгъеечIена.

Ед-дек` ишиле хъабийнкьаI Хадижат кеф дена къвеедже. Манкъун рангыд адкIыний, йиджыр гьаIл денайи кьеедже. Сайыр мана гьалееъэ гиргъыл. Ед-дек` хъаIбкьыIн аахва, ушагъык` гьуджоонаха ээхьева. Мана сикIыл`ра джелхъа хъары мее, дек`кис шен кланфитибыйикIел` хъадайле ва экIда эйгьен: «Гьудоралан шенче баджийс са кланфити ал`ле, чика чей илѐбгъу сикIыл`ра джелхъа хъаьееледжын». Ушахар кланфитибышди аIшкьыIн зараба холоделникIысхъа кьадаахъван ва каробка алятIы хъабайленбы. Едее мана ачмышавъу мее, гьуджоона де къвеедже... Каробка кьаIраIбий! Мана хъорсун ээхва. Хадижатын нишыке гьалейгъий гьыргынкъукIле ацIахъен.

Хадижат тессерийхъа ээхва. Хаджалатын манкъун данбы лелебы хьинний гѐдхъан. Мана вукIул` авхъа кIебчы ээхвана.

Цувыл хъооІ

Сувабышее чийнани, чаІмрабы водни,
Гъавайке цувылийн эва вод мед хъооІ.
Гъава мыкІа хъувхъа, кулякбы водни
КъаІсди табиіатыс някІ дешдийхан гъооІ.

Булутбыше хааІнче тамаше гъавъу,
ШечІбы клаар хъехъени дерабышыс эйгье.
Сувабыше йызына папахуб гъавгъу,
Сувабыше АІраІныс къыІдим къихеле.

ГааІвуд йиваршиле са-сана тІеле,
ЫшмыІрыке илгъечІуйн йыгъбы хъаІдаІххъаІ.
КъыІдим хъадийке чин хабаруб гъооле,
Чийени кІыреехъа чин аІлаІдаххъаІ.

КЪОЛЛЕ КЪОНЧИЕ ЫХИЙНКАА ЭЭХЬЕН ЙОКУЛЛЕ.

(Урус халкына хабар)

(Урус халкына хабар. Огыйлын 3-тэсди нумрее)

ГадейкIле йаIххъаI КъыIйеи Цыкый къоодже.

– ШокIле йизын эчеер къаджы чишде? – хыйганан Мишее.

– Шассе гъала йишда йокъубле эч къоIна хъааъас дааIхаI.

– Гъуджоойи ки, ман кар! Гъарункъус къоIбле эч гёохъа. – эйген Мишее.

– Ненчена вакIле ацIа?

– Шас мактабее хад хъаъы. Вай, гын эчеер йизынбывуд! – Мишее гъарай гъавъу.

ГъаIванарше манкъука гыIдджат гьидиъы эйген: «Манкъвее мактабее хъаIдаIххъаI, манкъукIле гыргын ацIан». Хыйгъад хъидгIын гъаъа:

– Гъу шы йыгъни мактабеехъа илдябатIае? Шы садджу копакыле, ШарикIыле хъаIвайкъаIн, – Цыкийн маIхуIд эйге.

– Гъелбет ки, алябтIасынбы. ШарикIыле шу хыIмааIкъаIн, манчиссе гыгивхъасыб вааIхаI деш, садджу аIхъаIна гъаъа.

Манбы са джигеехъа сабы, авайкIананбы мактабеехъа. Миша гыйъарна джунипартее, КъыIйеи Цыкий ыхъайнбы джуни сумкее. ЗянгыIхыI мее, синифеехъа маIгъаIлIим эчIе ва дарс гыйгъалан.

Сайыд синифын акка ачмышхъа, ШарикI оочIена. Манаб хъабы Мишайни партайк` авуб гивийъар. Сайыб ШарикI гёгъоохъа гибгъыл. СумкIеедын Цыкийи КъыIе хъаIдкыIн гъеедахванбы.

Манбы къаджы ШарикI хыйгъна гёохъа. Там аахва копакын Цыкий аххъас, анджах ман экIда ювелхъа илхъечIе.

КъыIеб колбышееъаб дигулёохъена.

Цыкийн ювейле эйген: «Нимеи гъайна КъыIе хъаIвайкъаIн». КъыIеме маIхуIбфыкыррашмишоохъе: «ЗакIле ман маIхуIд ацIа дешдий, Цыкий гыргынчиле хъавайкъан оохъуб».

Ачух хыйхъес мее гъаIванаршыкIле никIык джохъаб хыйгъна чIалаг воллихъыгъибхына ШарикI къавджу. МичIееб КъыIен Цыкийс салам гъуву, хайырыкан мичIеедийн аIрзу гъаъа.

– Къоншу, вакIле къавджунане копак ювелхъа илхъевчIес ваIвху деш, Цыкийн эйген.

– ЧикIле гъаIмаIхуIд ацIахъа захъаб хыйгъна авабкырий раIгъаIтын кармевод. КъыIейныд маIхуIд джаваб хъеле. Иляакенан, МишайкIле вуччуд ацIа деш оохъуд; ШарикIын аIхъаIна деш гъаъа оохъуд, мана гёгъоохъа оохъуб.

Цыкийныд манчини джувабыс къуват гъуву эйген:

– Агар джукIле ацIа водхъее къоIл`ле къоIнчис ыхийнкъаI йокул`ле ээхъе, ман гыргын кар ацIахъайва увгий деш вод.

ГъакIедад гыргын кар раIгъаIтда деш ээхъе, къоIл`ле къоIнчис ыхыI мее йокул`леээхъен хыйнне.

Урусни мизейле йыхъ-сумылхъа саакIал гъавъуна – А. Омаров

СИНИГУР БАЛКАН

(Огийл`ын 3-тэсди нумрее)

«Къедже чишде, аххъенан сес,
Зас ыккан вор эвлемишхъес!»
Гъарай гъавъу, писра эта,
Къел`бышыка чийе кIета.
«Йизди оIгее сес лалеъэ,
Гъуджоо увгъеэ, гъаман гъеъэ!»
Иван айкIан джуваб дена,
Паччагъ ичийее эйгъе хъигъна:
«КIыра гъеле, Иван, залхъа,
Са хааиш вод гъаъас валхъа.
Салам гъевлес шынкъааI гъакIне,
Эгъе йизди гъу ед`икIле:
Джени йишщее дерд цIыцIааъа,
Няъа йиджее дигул` гъаъа,
Хъейибле хаIм, хъебил`ле йыгъ,
Уфтан акъван нурнан ишыгъ.
Эгъе сайыд, няъа чоджее,
Йыгъ алгъайгъе вод зулматее.
Чамрабышди йыкIаIл` гиъур,
Дигул` гъаъа заке джун нур?
ЙикIел` гъихан маъа манбы!»
«ЙикIел` ахвее эгъесынбы.
Анджах ацIа деш вор йыгъна,
Ед` вушуна, чодж вушуна.
ХъайкIаIнна зы чашмышехъе».
ДжукIле эйгъе Паччагъ – ичийее:
«Ваз йизда ед`, верыгъ воб чодж».
Чарее гъооле меб гIал`ыс гудж:
«Хъебил`ле йыгъ вахт воб вахъа!»
Иван айкIан манче хаахъа.
ГаIмрее бал`бийл` оо Синигур,
Къавджу, чини кIане гиъур.

«Няъа кеф деш ИванушкIа,
КIеозар гъавъу вукIул` авхъа?» –
Эйгъе манбы балкан гивъур,
«Кумаг гъеъэ, Синигур!
Эвлемишхъес чар вор ыккан, –
Дерд аIлаIбхъаIс гийгIал Иван, –
Паччагъ – ичий джус вор гъееххъа,
Къихеле зы дерягъеехъа.
Хъебил`ле йыгъ гъува вахтIа,
Табал гъаъас ичийн тIуджIа.

Найхүднэ ийдж тлал гъяс.
Гъала оохъад ичийе хъалас,
Хааиш гъаы джонкъаа ичлес,
Ичлү едис салам гъевлес.
Ед` вазыке, чодж вергъеке,
Джес са хабар аблес джоке...»
Синигурын эйгъе: «Гъамбаз,
Ман дагъамда хъымайле вас.
Гъала ишбы оГее шахъа,
Къалихъас гъу гъуура хаахъа.
Дегъе къийхъа чакба мичлееб,
Йаихъаа вухъес къоЙре шы меб».

Ачух хъехъе, йишда Иван,
Болда алятлү одхъанан,
КъуИмаИда алигъы таналхъа,
Илхъечлена балканылхъа.
Алихы вудж айКанна чил`...
Засыб гъевле, чоджар, манзил`.

(Хийгъийн хъалесын)

ЮШАН ГЪААЪАНА КЪАЙЕ ВА ШАГЪ АЛБУРЗНИ ГЪАКІЕЕНА АІФСАНА

Албурз ч'алагеенче хъигъеч'у, мани ха'нни къайейс делес хъехъе. Ва манкъук'ле къайейс-хъа абк'ынни инсанаршын юшан гъааъан сесбы къийхъе.

– Хъудура гъиняхъа! – манкъвее мед хылека ишара гъаъа.

Мансабыб къайейс делес хъеебхъа, гагъ са, гагъыд манса к'ыры къайейс хъаччыты, гъа'шдийлхъа мее къидийхъийни сесбышылхъа к'ыра илийхъе гибгъыл.

Ман йыгъ ма'ху'д айк'ан. Манса йыгъыл` Албурзее авгъийн ох сувани ц'еъэс хъийхъар. Манкъвее мана мыгалхъа гивхъу, юшан гъааъани инсанаршынни тайфайсхъа гъайк'ан.

Акъа'нанче, мыгалхъа ц'еъ гивхъу ы'ххъа'на инсан къаджы, уджагъни гы'хъий'талла сабийн инсанар деспечоохъенбы. Анджах гъини йа'ххъее манбы къайейни йы'къа'л` дигулёохъе деш. Адамеерше хыলেখъа къайебыйий каманбы аляат'а, ва манбышда ахтына ва хъида'йкъа'нна ха'рна о'геехъа хъигъеч'е. Албурз манкъусхъа делес хъехъе, ц'еъ манкъуни къел`бышеехъа гъувобхъур сагъын хыл` йик'ел` оохъа гийхъе ва вук'ул` к'лёзарааъа.

– Ц'еъ! – джуни джа'ма'га'лтылхъа сак'ы ха'рункъвее ахтыда эйгъен. – Шас? – Албурзыхъа иляккы манкъвее хъидг'ын гъаъан.

Албурзее меб вук'ул` к'лёозарааъа ва сагъын хыл` мед йик'ел`хъа гийхъе.

– Ц'еъ! Шас! – меб шадба ха'рункъвее гъарай гъааъа. Ман джуваббы авхийнбышед текрар гъаъа: – Ц'еъ! Шас! Ц'еъ! Шас!

Албурзык'ле къеджен ки, манбыше гъаман джад джуваббы текрар гъаъа, хыл`-хыле аххъы, абк'ын шени ха'нни къайейни гы'хъий'талла мык'аар гъаъа гибгъыл. Шени энке ха'рни ва гуджнани харункъвее Албурз хылеке аххъы мани а'ба'лттуреехъа арачче. Сайыд Албурзни мизеле чиледъалхъа ман джуваббы хъигъеч'е: – Ц'еъ! Шас!

Мани йыгъыл` эхъалхъа мее Албурз ман джуваббы эйгъе ы'гъийкыр. Манкъуни тайфайн инсанар манкъуле маттувхъа ва вук'ул`бы къувойхъар аахва. Хъийгъийни йыгъыл`, мич'еед чакда, Албурзее джуни тайфайн гыргын адамеерий хъунашцеер, къа'сынбийи ушахар савъу, маджбыр гъааъанбы ки,

манбыше хыл`-хыле аххъы уджагъни гыІхъийъалла аливкІреджын. Манар мебымбышка сана хыл`-хыле аххъы уджагъни гыІхъийъалла алиркІыл` гъашен джад джуваббы текрар гъаъа: – Цеъ! Шас! Цеъ! Шас!

Цетда санкъвее, гооне мансанкъвее, хъийгъа гыргынбыше ман джуваббы текрар гъаъа гибгъыл. МаІхуІб, сана-санкъун хылепбы къидийккы, къома Албурз ыхъайка манбы санахъа цеъ гъувуйни шени тайфайсхъа гъавайкІан.

МаІхуІб, юшан гъааъани тайфайныйи хайырхагъ ва хъыІдааІкъаІнан инсанарнани тайфайни аІрее са джигеехъа сааъана йаІхъ гивийгъал. Манбы са джигееовасвуІххъаІгивийгъал, джолхъа аюдхынгыргыныдкъоІнанийхъаъа.

Манбы гъаІшдийлхъа мее девхъайни дерабышеехъа гъабкІын, илхъидеебчІийни сувабышылхъа аІлхъааІ. Ва манбышыкІле къеджен ки, гъини ахыр дешди сувабышеейи дерабышее джо хъиннеен кар аІхаІн, гуджукан хылепбынан, къайейке алиъийни хайбышее ешемишѐохъен мебын инсанарыб вобуб. Са мебымбы куюлбышеейи ешемишѐохъе, анджах джохъа геед июттун, карацІан сесбийи, манбыше ов гъаъанкъаІ джурабаджур шитІяршын, гъаІйванаршын, ярпахбышын, гурулдайбышын сесбийи хъыгъаъа. Хайырхагъ АлбурзкІле гыргынкъуни йикІеехъана йаІхъ авайкына, манкъвее гыргынкъус къанмышоохъена миз тІабалааъана. Манкъвее гагъ гъини, гагъыб менни тайфайн инсанар Юшан гъааъани къайейни кІанехъа абайленбы. Гыргынбыб Юшан гъааъани къайейле маттувхъа аахва, эхъалхъа мее чилхъа кІыра алихъы, чилхъа алеехъанбы. Са йыгъыл` Албурзее гыргын тайфабы мани чолеехъа саъанбы.

– Йишди гъарни тайфайссе са кар югда вод аІхаІ, – Албурзее манбышыкІле эйгъен. – Агар шы са джигеехъа сабее, гъалад югда ихъес. Йишди гъарни тайфайхъа чина шагъ ворна, – манкъвее мед эйгъен, – Агар шахъа са шагъ ихъее, ман гъалад югда ихъес.

– Шагъ – Албурз! Шагъ – Албурз! – гъар сурале инсанаршын сесбы хъадайле. Хъийгъа манбыше гыргынкъвее са гІалеенче эйгъе гивийгъал: Шагъ – Албурз! Шагъ – Албурз!..

МаІхуІд йыгъбы илгъечІе, маІхуІд сенбы айкІан. Юшан гъааъас вааІхаІнбыше мансанбышысыб мана миз` хаІб хъааъана. Гыргын аІхаІни ва гуджукан хылепбынанани инсанарше мансанбышысыд къайейке хайбы аляъа. КарацІан, июттун сеснанбышыке мансанбышыс маІънийбы гъаъийий мыкІаар гъаъий хаІд хъехъе. Хайырхагъ ва хъидааІкъаІнанбы манчиле маттувхъа аахва ва Албурзис джанеенче хидмат гъааъа гивийгъал. Шени хаІбни къайейк` авуб ешемишѐохъенбы, мичІееб ишыгъеехъа хъигъеебачІенкъаІ

ва эхъал` хаахъа сивийкІаланкъаІ, мани къайейс убабы гъаъы. Ва мана къаие гыргыни тайфабышди инсанаршыс зияратылхъа сивийкал.

(Хъийгъийн хъалесын)

Урусни мизейле йыхъ-сумылхъа саакІал гъавъуна – В.Гъамзаев.

Са Вазирна жабар

(Огийлын 3-тэсди нумрее)

Къоджее джуваб хъеле, дехъа телесмиш:
– ГъиняхуІб воб къооджи готІ'бышиквана иш.

Щеббийна готІ' вуккан ыІвхаІс улехъа,
Тезе варрыйке ненкъвейи бордж гъеххъа.

КъоІдъэста улехъа гёохъа манкъуни,
Гъаарын сирр хъунащейис джун гъеленкъуни.

Хъебыдъэста готІ'иб гъавъуна манкъус,
Ненкъвейи къуллук хаІбна гъааъа мерункъус.

Гъинбы къайхъы вазир фыкреехъа айкІан,
Гойне мер динджира хавахъа айкІан.

Йигъыке хаІм хъоохъе, хаІмыкеб мед йигъ,
Сувабышил' оохъа илхъоочІе верыгъ.

Вазирни кал`ленче къаІста идяйкІан,
Гъар хаанче хъыІгъааІнкъаІ, вудж джусхъа
гъайкІан.

Къоджейни готІ'бышле тамаша гъааъа,
Гойнеб гъиняхуІбна са тадбир кІяаъа.

Са тезе варрыйке гъаркІын бордж гъаъа,
Гойнер хъары хаахъа йидж дюгул' гъаъа.

Шагъыхъа воохъи гонна са къарг,
Сенбына гъивааджу, гъааъас дяаІхаІ тарг.

Шагъ чика гъивага, тимар гъааъа,
Тахтыни кІаняъаб джига хъааъа.

Хъавайли вазирни кал`лелхъа терс фыкыр,
Къарг хъооІхъаІс шагъына хаІрра игъийкыр.

Хъивку джуни хаахъа дюгуляаъа,
Хъунашейсыб чина хабар гъааъа:

–Нимее рагьагьтдаи эхье бордж гьаъас,
Вагьни амалыка хаахъа кар саъас.

Къарг хъоогъу хъавалес ваагьагь шагьына,
Сыкыгьл'ба джаб четимба деш иш мана.

Айху са хьунаще синемииш гьееъас.
Джо сачаахар гьавъуй четинда вод зас.

ХаIрра чалышмышхъа, зы фыкыр гьавъу,
Зас вуккан деш манбы сачаахаравъу.

Вазир хьунащейква деш писра ыхъа.
Амма сачаахарас вудж гьаIшеде гехъа.

Багъна тIалаб гьавъу гьинкъвее са йигъыл'.
Авхъу хьынак` хъааъа хунащена ул'.

Вазирна хьунаше йидж ханым-биче,
Къелилхъа хъааъа тамамба куче.

АIвара-аIнтай, гьарай-агълягъа,
Инсанар гьарнанче джел' оохъа сааъа:

–Адамий бордж гъаъа илэгъа ийкар,
Гъарын йигъ пIиянда, гъарын йигъ бейкар.

Шагъыс къуллух югба гъааъасти джигее,
Шагъына къарг хъабы гивкIуна дегее.

Обхъун, бачIар хъыхъа къудурмыш ыхъа,
Оохъар зы геету нашыд хъидехъа.

Гьивийхъар шагъылхъа манчина хабар,
Вазирыс быкырда гъаъа дюн`йе дар.

Саъа шагъее экIда джун хаIдын иджлас,
Иляака вазирык' гьиджойи вод гъаъас,

Яманда хаIдын вод гьинкъун джинаят,
Манчис йаIхъ гьувее, ихъесын аIдат.

Югба шагъыс къуллух гъааъасти джигее,
Шагъына къарг хъооIхъуI, гивкIуна дегее.

Гойне мер ийкарна одхъан- илэгъа,
Къудурмыш вухъана са баIчIар бугъа.

Оохъар наш хъидехъа геету хьунаще,
ХаIдын яра гъаъу ваз хьиннени къашее.

Вазирыс гёохъана лап хаIбна джаза,
Гиваханас шагъее гьелен иджааза.

(Хъийгъийн хъалесын)

Танбаллий джомард

Са эйхьена, са дехьена, са до дешди олкайл, са до дешди хивее са кьарийи са кьодже вухьа.

Гьар йыгъыс кьаьса чьалагеехьа осбышихьа гьайкьан, осбыады, манбы масса гьуву, чини пылыке хаахьан охьанасын, илэгъасын илеще ыхьа. Мани кьарийхьайи кьоджейхьа гьаьсилейбхьайн чьакьын дихбы вухьа. Дихбишда хаьрна дих геер танбалра ыхьа. Манкьвее едис, декькис нени джад ишее кумаг гьаьа ыхьа деш.

Кьылна чодж дирибашра, джомардра ыхьа. Хаана, маьгьаьллайна гьыргына иш вуджее гьааьа вухьа.

Сенбы айкьан. Кьаьса едий декьраьгьмаьтеехьа авайкьан. Гадебы хаа текба аахва. Меб джомардее гьыргына хаана иш вуджее гьааьа вухьа, танбал чодж мер одхьун, илэгъу кьилехьа ыхьа. Са йыгъыл джомард чоджее эйгьен:

— Чодж, шы гьини хаа гивьурийка сана шассе доланмишувхьес вааьхаьс деш. Пыл хьыгъечьеса са иш тьабал гьааьас вуккан. Кьыйхьа мичьеер зы верыгь кьёочени суралхьа йаьхь гивгьалас, белке са иш авееке. Гьунаб верыгь илхьоочени сурахьа йаьхь гивгьале, дешхьее шы мыссынчихьа гьабтасынбы.

Манбы урванани кьовеехьа гьоозар. Кьовани хьанекь сикьылын урва авееке. Мани урвайке йаьхьыьсын фатирар хьеджу кьалябакьанбы. Мичьеерб чакба оза хьеебхьа, фатирар гьарынкьвее джуни гьаьбкеехьа саьы, санкьвее верыгь илхьоочени суралхьа, манисанкьвееме верыгь кьёочийлхьа йаьхь гивийгьал.

Гьаьшде шы танбал чодж йаьхьыьл кьалерчес, джомардыке гаф гьааьас.

Джомардее танбал чоджус хьылхыле гьуву верыгькьёочийлхьа йаьхь гивийгьал. Хылийра ааь, джытара ааь, гьийхьарна са чьалагеехьа. Оогьанчерб хаьм хьоохье вухьа. Манкьунни джанеехьа васваса оохьа: «Агар мичьаь хьыхьессе зы са хивеехьа гьидирхьылее йизда вазиятнаьхьубна вухьес. Зы агар хаьмде чьалагее ахвее, зы джанаварарше, чакьаларше охьнаьса». Мани фьыкьырбышка сана джомардее чьалагыке алла йаьхь гивийгьал. Эхьа хьыхьайлетти чьалагыд мичьаь хьехье гидгьыл.

Сайыд манкьукьале аькьаьнанче са хав кьедже. Джомардее, аддымбы гуджна хьаьы, махьа телесемишехье. Хьары иляккана ман са йоьхьаьвуд. Манкьвее, вудж дарее гьидьарсылва Аллагьыхьа алхьышбы гьаьы,

йойххеехъа эчлена. Фыкыррашмише-хъена ки, маа хаим къавгъу, мичеер йаиххыилхъа хъигъече. Джомард гъиняхъа-шахъа иляккы, къалихъа-сын джига табал гъаъа. Эхыр хъары урва гёдаццени хаибни латыснее илейзар, манчиле къулайкан джига къидеджу, къапагъ къалхмыш гъа-ты, махъа кечле.

Джомард хиледже гагъна маа къилехъа, сайыд аккани сеселхъа улеп-бы аахъа. Хаимдийни гъайни вах-тал`вушу арайлейийва фыкыреехъа айкан. Гъамыб джанеехъа васваса оохъа. Манкъвее агътиятыка сана латын къапагъ оохъа илейтал. Къеджен ки, са суваивуб ивчу чилебъалхъа юшангъааъа: «Йизын гъамбазар къийна геджеебхъайнбы. Дора зы гъалалик уджагъ хъаагъас. Гъава мыклабавуб». Суваийн уджагъ хъавгъу, уджагъни клане гивийъар. Са гъавуле акка аахъы сё оочле:

– Ас-саламуалейкум!

– Ва –алейкума салам, сё чоджий гивъуре гаф гъааъас-суваийн эйгъе. Манбы гафыл`хъеебхъа мее, мед акка ачмышехъе, са чакъал оочле:

– Ас-саламуалейкум!

– Ва- алейкума салам, чакъал чоджий гивъуре гаф гъааъас.

Мед са гъавуле акка аахъы са даптапай оочле:

– Ас-саламуалекум!

– Ва-алекума салам, даптапай чоджий гивъуре гаф гъааъас.

Гъамбазар сана-санкъуке гъаил-агъвал авхъу, хъидгын -алидгынбы гъаийле хъийгъа хабарбышыс гибгъыл. Суваийн эйгъен: «Шокле ацанне, паччагъна йиш вор йиклар. Нени джад дохтуркеле манкъуни ыкларна дарман ваацла деш. Паччагъеейыб гыргын дохтурар гъабатанбы. Шавукле джад ацла деш ки, агар ичий, са къыбылна вудра гивку, чини къеквеехъа арчуээ едике тезера йихъана хъинне хъийхъес».

Даптапайн эйгъен: «Гъала ман гъуджоона. Шокле йойххайни

магъаллее алябына къоible янашеначинарна юв ваацланане? Мани къоини ювни алрее йизын акваа вод. Зы маа акваа алягаинкъаI къоилле купа къизилен авайкы. Гъар йыгъыс йизди балабыше аквее къизилбыгёку чика гъивага. Шавукле джад ман ацла деш.

Гъаиванарше хиледже хабарбы гъаы, мичеед гъарна чини хаахъа авайкананбы. Джомардее гыргын увгыйнбы йикел`аххъахъа.

Мана агътиятыка сана гъойзар-гъойзар аккайсхъа делес хъехъе, къаджийнкъаI ки, гъаиванар адкынуд, гийгъална йойххее курак табал гъаъа.

Курак авайкы айканна къоини чинарни авудун джига аликварас. Ман джига алидкур, купабы хъыгъаанбы. Къизилбы гъабкеехъа гъачыгы, паччагъни шагъареехъа йаихъ гивийгъал...

ЙаиххъаI хиледже алкъубаI абылле хъийгъа ахыр Джомард паччагъни шагъареехъа гыйхъар.

Анджах танал`ни йиссейни палтарыка сана, хъыры хъыхъайни акъвайка сана мана наихуирний паччагъысхъа ыиххъаIс. Церра мана айканна деллякысхъа. Акъва гядхъу, члар къайдайлхъа хъаъа. Гооне са таджирни дуканеехъа ичуджус дохтурна либас илеоше. Паччагъылхъа хабар гивийхъарна ки, джуна йиш юг хъееъэс са джегыл дохтур вор ыиххъаI.

Паччагъее мана геер югра къаршыламыш гъаы эйгъен: «Дохтур, зы геер шадра вор ки, гъу йизда йиш юг хъейъэс арыва. Анджах йиш юг хъейъэсва манмеени дохтурарше зы алдамиш гъаы ки, зы дегъе гъаише шавулхъа джад инам гъаъа деш. Зы вакаса са шартI гиххъес. Агар васе йизда йиш юг хъейъэс ейхее зы мана васгъейлес, агар бирдан гъунар зы алдамиш гъаъээ, зы йыгъна гардан уивхаIс».

Джомард паччагъни шартыс разехъена.

(Хийгыйн хъалесын)

УШАХАРШИС ЮМОР

Са йыгьыл` са маҭаӀл`лим балугьар аххьас гьайкӀан, ва эхьалхьа мее гиьур кӀинин са балугь аххьаххьа. Манкьвее балугьуле сабара гагьна тамаше гьавьу эйгьен:

– «Балугь-бала, кьийна хаахьа гьоора, кьийхьа дек`кикаий ед`ика алле...»

****

Япониял` мактабее хьаӀдаӀххьаӀна са гаде дуканеехьа ары эйгьен:

– «Вушди дукане югун будил`никӀ водунне?»

Дукандаре джаваб хьелен:

– «Водун, йиджыд лап югунчикен вод. Цетда манчин зянг гьаьа, агар гьу сугьдоцее, манчин мыкӀан хьян акьвалхьа ыӀхийхаӀ.

Агар манчикед кумаг дехьее, манчин мактабеехьа зянг гьаьы эйгьен: «Кьийна Мурад грипп вухьа начахра ворна, мана дарсеехьа хьалес деш...»

****

Дек`кее АӀлыӀмыке мактабеехьа аӀлгьаӀнкьаӀ хьидгӀын гьаьан:

«АӀлыӀм, дих, валхьа аккас хуликӀанарше гьуджум гьавьээ, бес гьу гьуджоона гьаьас?»

– Зы манбышиклe эгьесын : «Зы шоле хьаӀйкьаӀн деш. Заклe каратэ, айкидо , дзю-до, бокс ва медын-медын джуваббы ацӀа водунбы...».

****

Дих мактабеехьа оӀтираьанкьаӀ ед`ее эйгьен: «Гьоора дих, мактабее югда хьаӀдхье. ХаӀр хьыхьайнкьаӀ гьу дек`кис кумаг гьаьас...».

Дихее телесюгда хьидгӀын гьаьан едикe:

– «Ед`и, манке мее дек` мактабеене ихьес...?»

Миджаг хъабы чин ейл`ях.

М

Май хъабийнкъаI маралын,
Миджаг хъабы чин ейл`ях.
Майданаъаб ыIгъвийкыр,
Гачбышыл` аххъы байрах.

Н

Напс аххъас даIхыI Небее,
Хъобху гъидийбхъырна нар.
Ул` гявцIуйни нагъбышка,
Одхъун вуджее гъин нубгар.

О

Молюд къел`нан осминог,
Озур гиъур окIал` оо.
КъоIл`ле къел` инсаныхъа,
Увгъу, оозар дишде джо.

ОI

Балугъун аххъы боIкъаIр,
ГечIу са-садна кIедгъуI.
Чис оIртаIх мехъеджынва,
ОIрдагын балугъ гъоIдгъуI.

П

Папугайн пахыр гъавъу,
Писин паIтаIх чихъава.
ПаIл`лаIнкъбы алла хъаъас,
Пелянг хъиннеен патава.

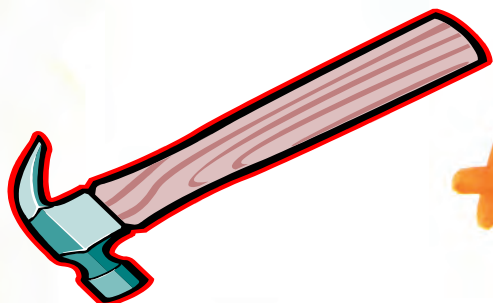

РЕБУСЫ

1

+

ПЫН

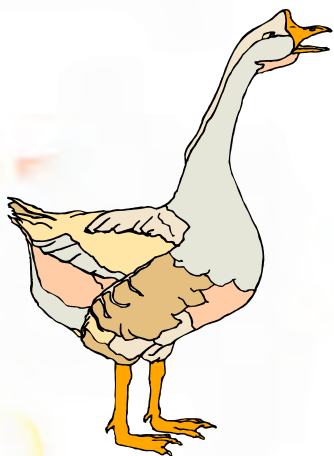

+

ТИЛ'

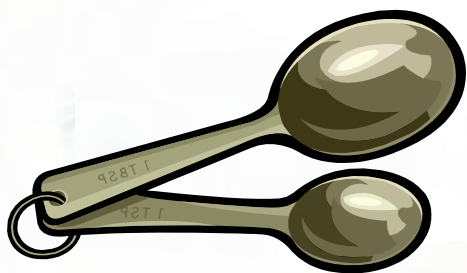
АИР

+

+

МАХ

+

ЛА

Талмуджебы

***

Хьинел` ообад кьадайхьван,
Балугъарше идёйхьан.
МыкIан кьыIдим ыккыйкан,
Гьехва кьаджийнкъаI юххьан.

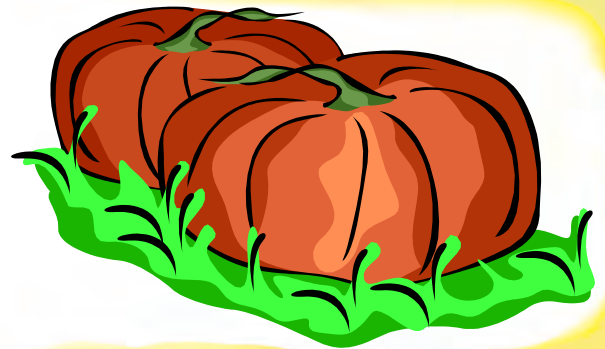

***

Къанатбы вод, илеха,
ТIетIбышил оохъа геха.
Аххъас делес хъеебхъа мее,
Ушахаршыле гьехва.

***

КъыIбыIна сандукъ,
Абгъанче бамбук.
Хъавъу лец- лецна,
Обхьан кьыIдимына.

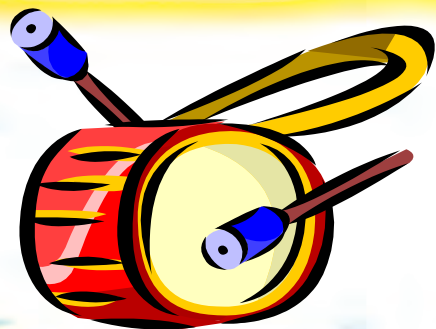

***

Гъам хылийда , гъам йыIкъда,
Танбалда деш, вод эIда.
КъуIвалнани чIийел` кIяйкIан,
Демырбышыл` оо айкIан.

***

Акьва итIумда, вод къеква,
Чише гыргынкъвее гета.
Гету – гету озурва,
МаIъракайлхъа мее гьета.

1 2 3 4

1					
2					
3					

Оогъанче авхъа:

1. Дагъыстаныл` районна марказ.
2. Магъагчкъалей ичийни доюл`на дукан.
3. Агзааб джувабын синоним.
4. Йыхъбышда хив.

Солуле сагъылхъа:

1. Инсанын ду.
2. Илэгъан кар.
3. Сюруныке джурехье.

Шикыл'бы рангламишоъас жалдхъихъе

Иллюстрированный детский журнал.
Издается один раз в два месяца.

Учредитель:
Правительство Республики Дагестан

Журнал зарегистрирован Федеральной
службой по надзору в сфере связи и массовых
коммуникаций.
Регистр.номер ПИИ№ТУ5-0027 от 21 мая 2009 г.

Издается с января 2009 г.

Главный редактор
М. Ахмедов

Редколлегия
Т. Зургалова (отв. секретарь)
В. Гамзаев (редактор)
Ш. Бабаева
А. Исмаилов (зам. гл. редактора)
Н. Исаев
Ш. Дабузов
Х. Назирова
Аб. Омаров
К. Омаханов

Худ. редактор З.Даганов
Тех.редактор Т.Лузина
Художник З.Даганов
Обложка номера А.Качаев

Сдано в набор 31.05.2013 г.
Подписано в печать 19.07.2013 г.
Уч.изд.л. 4,89. Ус. печ.л. 2,79
Формат 60x84 1/8
Тираж 311 экз.
Заказ № 272

ГУП «Республиканская газетно -
журнальная типография»
г.Махачкала, пр.Петра I, 61

Государственное бюджетное учреждение -
Республики Дагестан «Редакция республикан-
ских литературных журналов «Соколеник» и
«Литературный Дагестан»
367025, г. Махачкала, ул. Даниялова, 55.
тел. 67-36-28

Цахурский язык.
Индексы: на год - 78438, на полугодие - 73888.

**Къыл` Дениз. Верыгъ. Ушахаршыс
дегъе гъуджоона ыккан? Шу
гъавайкIананбыне аIваIйхаIрас?**

